Konczek József

Kurdics hátizsákja

részletek

Lehet, hogy mások is képekben gondolkoznak? A kép megjelenik, s aztán mondják. Hogy milyen a kép.

Ezt mondjuk el, amikor beszélünk.

De nem ennyiből áll a dolog. A kép elmondásakor többnyire a helyzethez alkalmazzák, igazítják az elmondást – vagyis magát a képet – ugyanis az elmondással már változtatnak a képen. Nem mindig, de igen gyakran. Azért teszik ezt, mert hatást szeretnek kelteni abban, akihez, akikhez beszélnek. Ez tehát magában foglalja a kettő – vagy a beszélő és a többiek – közti helyzetet. Sokszor azt, hogy a beszéd fejezze ki a beszélő jóakaratát, azt, hogy fenn tudja tartani a figyelmet a beszélő.

Erre nagyon alkalmas módszer az, amit Montaigne javasol. A neves francia azt írja, hogy szereti az ítélet, a közlés kimondásakor, ha a beszélő ilyenféle szavakkal köti össze – az elmondott képet, ugye – hogy „úgy gondolom", „talán", „meglehet", „bizonyára", „nem gondolja hölgyem, uram?" – ugyanis ezáltal mintegy lecsendesíti, tompítja a kép esetleges nyers, kendőzetlen megjelenítését, a közös elképzelésbe udvariasan vonja be a hallgatót, a hallgatókat.

A beszélőnek a kép a maga módosítatlan alakjában áll elő, s ezen változtat, amikor elmondja. A jóakarata érdekében, a másik megtartásának céljából.

Ez nem könnyű.

Ugyanis, ha úgy mondaná el a képet, amint van, amint volt, az emberek nagyrészt elmennének, nem akarnák hallgatni.

Van, hogy a beszélő… csupán szórakoztat. Ezért változtat a képen. Nem úgy mondja, amint van, amint volt.

Ez sok veszélyt rejt magában. Érzi, úgy kellene – úgy kell – elmondani a képet, amint van, hogy ne veszítsen el senkit a hallgatói közül, hallgassák meg.

Az írók ezért régebben az olvasó figyelmébe, talán szeretetébe szokták ajánlani a megírt képet. Hiszen ő azt kívánja, hogy elmondhassa, milyen a kép – de igazából.

Ezért nehéz.

Kurdics – tulajdonképpen maga a szerző. A szerző tehát bocsánatot kér, hogy ő ilyen.

*

A hátizsák – alapvető. Igen fontos.

Amikor elment a háború és a pestiek leutaztak, jó ruhákat hoztak, hogy élelemre cseréljék, visszaútra két krumplit kellett dugni zsák sarkaiba, hurokra a kötelet, föl a vállra, ez biztos megoldás a pár kiló krumpli, marharépa, talán zsír, szalonna, még a vászonzacskó liszt is néha…

… a vonat tetején keresztben feküdve utaztak –
zsúfoltak voltak a kocsik, a lépcsőkön is lógtak,
mondom, a hátizsák hasznos.
Kurdics hátizsákja persze más.

(2018)

mozduló moraj

valaki így szólítja az éjszakai erdőt
erdő taníts meg félni újra engem
kőkemény rögökkel út
légy csak koromsötét és elérhetetlen

nézd ami kézre áll
vagy fut a láb alatt
halál

erdő taníts te engem
a mozdulat előtti izgalom
örömére
erdő taníts újra engem
a mozdulat előtti izgalom
örömére
taníts újra
ami magához mérne

az milyen irgalom

Akkoriban írásjelek nélkül írtam. 1968-69 körül, amikor már megvolt antológiánk címe, az *Elérhetetlen föld*. Ezt viszont most írom, 2019-ben. Változtattam rajta, több variációban hányódott úgy ötven évig, s volt, amelyik meg is jelent, már nem tudom, hol. Azokból az előzőekből volt, amit elhagytam. A végét megváltoztatom.